

ЗДОРОВ'ЯЗБЕЗПЕЧУЮЧА ТЕХНОЛОГІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

*Ю.В. Ушкаренко, д-р екон. наук, професор
Херсонський державний університет*

Прискорення темпів життя сучасного суспільства, могутні інформаційні потоки здійснюють серйозні впливи на самопочуття людини. Систематичні навчальні перевантаження і, як їх наслідок, стани постійного фізичного та психічного напруження стають, на жаль, нормою життя сучасного студента. Так, дослідження в галузі професійної педагогіки та психології [1], педагогіки вищої школи [2, с. 91-99], особисті спостереження дозволяють констатувати, що в процесі навчання у вищому навчальному закладі студенти досить часто потрапляють у стресові стани – стани психофізіологічної перенапруги, які виникають при дії емоційно негативних і екстремальних чинників [1, 3]. Ці напружені стани можна охарактеризувати як явища інформаційного, емоційного та комунікативного стресів, що мають різні причини виникнення, але загальні негативні психологічні наслідки, зокрема, погіршення здоров'я, втрату молодого людиною інтересу до навчання та майбутньої професійної діяльності. Встановлено, що причиною інформаційного стресу найчастіше бувають навчальні перевантаження, коли студентові за жорстко регламентований період необхідно опрацювати великий за обсягом матеріал, виконати контрольну роботу, підготуватися до заліку чи іспиту. І якщо сангвініки та холерики ще витримують такі перевантаження, то студенти з переважаючою меланхолічною чи флегматичною компонентою темпераменту розгублюються, і, за браком часу, не знаходять шляхів правильного вирішення проблеми.

Невипадково одним з актуальних завдань модернізації освітніх систем у країнах світової спільноти постає потреба досягнення не тільки високої результативності навчально-виховного процесу, але й забезпечення фізичного, психічного і духовного здоров'я студентської та шкільної молоді як майбутнього нації [3, 4]. Технології, які реалізують подібні вимоги, отримали назву здоров'язберігаючих [3]. Необхідною умовою і основним принципом цієї технології є урахування індивідуальних психологічних особливостей студента в управлінні його навчально-пізнавальною діяльністю. З позицій здоров'язберігаючого підходу до самостійної роботи важливо використовувати технологічні засади її організації, які б максимально сприяли активізації пізнавальної діяльності студентів.

Вважаємо, що при конструюванні цієї технології слід зважати на наступні обставини: не дивлячись на варіації кількісних співвідношень, мета викладання кожної навчальної дисципліни зводиться до того, щоб на оптимальному обсязі теоретичних знань надати студентам більше можливості самостійно здійснювати діяльність для засвоєння матеріалу та його використання на практиці; важливою умовою ефективності організації самостійної роботи є надання спеціального часу для її виконання, оскільки навчання, як і будь-яка діяльність, має об'єктивну міру – реальний бюджет часу; детально плануючи самостійну роботу студентів, адміністрація вищих навчальних закладів і викладач зобов'язані забезпечити організаційно-педагогічні умови для її виконання; самостійність дій студента залежить передовсім від довіри до нього з боку викладача, від вміння педагога створити сприятливий мікроклімат у спілкуванні; викладач має брати до уваги, що самостійне навчання, як і навчання взагалі, здійснюється поетапно; при підготовці системи самостійних завдань для студентів викладачу необхідно передбачати певний, окреслений навчальною програмою, мінімум і розумний максимум; для більшої ефективності самостійної роботи студентів потрібний систематичний зворотний зв'язок у системі «студент-викладач», що виступає як у формі самоконтролю, так і передбачає контроль із боку викладача. Зовнішній зворотний зв'язок, який здійснюється викладачем, є загальновідомим компонентом керівництва самостійною роботою студентів. В той же час, шляхом самоконтролю, здійснюваного на основі інструкції, тесту, студент не тільки перевіряє, наскільки ним засвоєно навчальний матеріал, але й формує навички самооцінки та самокорекції своєї діяльності; незаперечним фактом є те, що оптимальне керівництво пізнавальною діяльністю студентів у цілісному педагогічному процесі повинно бути в найвищій мірі індивідуалізованим. Тому урахування індивідуальних відмінностей студентів може бути каталізатором удосконалення самостійного навчання; розробляючи різні види навчальних завдань, треба вміло звертатись до особистості студента.

Незаперечною вимогою керівництва й організації самостійної пізнавальної діяльності студентів у здоров'язберігаючій освітній системі є забезпечення індивідуального підходу. З цих позицій оптимальне урахування індивідуальних особливостей студентів у процесі самостійної роботи може стати позитивним чинником удосконалення її результатів та запорукою всебічного розвитку особистості майбутнього фахівця на засадах забезпечення його фізичного, психічного і духовного здоров'я.

Перелік посилань:

1. Самоукина Н. В. *Психология и педагогика профессиональной деятельности [Текст] / Н. В. Самоукина.* – М. : Ассоциация авторов и издателей «ТАНДЕМ». Изд-во ЭКМОС, 2000. – 321 с.
2. Вітвицька С. С. *Основи педагогіки вищої школи [Текст] : метод. посіб. / С. С. Вітвицька.* – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
3. Михасенок Н. И. *Реализация здоровьесохраняющих технологий в обучении физики [Текст] / Н. И. Михасенок, Е. А. Киндсфатер // Психодидактика высшего и среднего образования : материалы пятой Всеросс. науч.-практ. конф. (г. Барнаул, 15 сентября 2004 г.). – Барнаул : Изд-во БГПУ. – 2004. – С. 232.*
4. Громбах С. М. *Школа и психическое здоровье учащихся [Текст] / С. М. Громбах.* – М. : Медицина, 2008. – 272 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «КОНТРОЛІНГ»

Т.С. Шепель

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

В сучасних умовах ринку праці та особливостей працевлаштування зростають вимоги до професійної компетентності випускників, що обумовлює якісно нові форми та методи вищої освіти, спрямовані на створення цілісної системи безперервної освіти, на розширення сфери самостійної діяльності студентів, які формують навички самоорганізації та самоосвіти.

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Основна мета самостійної роботи полягає у сприянні засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як важливої особистісної та професійної риси, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Основними завданнями самостійної роботи студентів є засвоєння в повному обсязі основної освітньої програми та послідовне вироблення навичок ефективної самостійної професійної діяльності на рівні світових стандартів [1].

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Контролінг» передбачає низку вимог: обґрунтування необхідності завдань загалом і конкретного зведеного зокрема; подання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи; надання можливості студентам виконувати творчі роботи, які відповідають умовно-професійному рівню знань, не обмежуючи їх виконанням стандартних завдань; підтримка професійного зворотного зв'язку зі студентами під час виконання ними самостійної роботи, що є чинником ефективності навчального процесу.

Однією з форм самостійної роботи є написання рефератів за заданою тематикою[2]. Необхідною умовою успішного написання реферату є опрацювання спеціальної наукової літератури, законодавчих і нормативних актів. Роботу з літературою слід починати з джерел, що розкривають економічну сутність вибраного питання. Це допоможе отримати загальнотеоретичне уявлення про проблему. Далі опрацюють підручники та навчальні посібники, де послідовно й систематизовано розкриваються теорія, методологія та методика контролінгу. Обов'язковим є вивчення нормативних документів (законів, інструкцій, положень тощо) загального призначення, які визначають принципи організації контролінгу, а також монографій, журнальних статей і статей у збірниках наукових праць, іншої спеціальної літератури, що регламентує та розкриває методологію, методику та організацію контролінгу й опрацювання інформації з досліджуваних питань. Позитивним є опрацювання студентами зарубіжної літератури.

Під час написання реферату з дисципліни «Контролінг» слід використовувати спеціальну літературу із суміжних методологічних наук, таких як: статистика, зокрема економічна, економіко-математичні методи і моделювання.

Під час роботи з літературою потрібно ретельно опрацювати розділи книг і статей з теми реферату, вибирати важливі матеріали, які можна використати для написання реферату, особливо пропозиції щодо вдосконалення системи контролінгу.

На основі опрацювання наукової літератури, враховуючи зібраний фактичний матеріал, складають розгорнутий план реферату із зазначенням основних розділів та підрозділів і подають його науковому керівнику. Зважаючи на його зауваження, уточнюють, доповнюють і, в разі потреби, доопрацюють. План реферату повинен відбивати його структуру, під якою розуміють порядок компонування і взаємозв'язок окремих його частин. Структура та зміст повинні розкривати